

Introduktion til læreplanen for ældstetrinnet

Læreplanerne for de enkelte trin indeholder det bindende trinformål og de ligeledes bindende fagformål for samtlige skolens fag og fagområder, samt de bindende læringsmål for fagene og fagområderne: *grønlandsk, dansk, engelsk* (mellem- og ældstetrinnet), *3. fremmedsprog* (ældstetrinnet), *samfundsfag, religion og filosofi, matematik, naturfag og personlig udvikling* (jf. Hjemmestyrets bekendtgørelse om trinformål samt fagformål og læringsmål for folkeskolens fag og fagområder).

Herudover indeholder læreplanen stof af vejledende karakter, nemlig: forslag til undervisning, evaluering og materialer for forannævnte fag og fagområder samt forslag til læringsmål, undervisning, evaluering og materialer for fagområdet *lokale valg*. De enkelte skolebestyrelser er ansvarlige for, at der bliver udarbejdet forslag til kommunalbestyrelsen til læreplaner for sidstnævnte fagområde. De lokalt udarbejdede læringsmål for de fire hovedområder: håndværk og design, kunst og arkitektur, idræt og udeliv samt musik, sang bevægelse og drama inden for fagområdet lokale valg er, efter vedtagelse i kommunalbestyrelsen, bindende for undervisningens tilrettelæggelse. Hensigten hermed er at styrke den lokale indflydelse inden for dette fagområde.

Det styrende for al undervisning er således folkeskolens formål og grundlag, trinnets formål og fagenes formål samt læringsmålene, som undervisningen skal tilrettelægges og evalueres efter. Den øvrige del af læreplanerne er vejledende og ment som et redskab til hjælp og inspiration for underviserne i tilrettelæggelsen og gennemførelsen af undervisningssekvenser og -forløb og den dertil hørende evaluering. Disse vejledninger er ikke at betragte som fyldestgørende og udtømmende, men udelukkende ment som forslag og eksempler på, hvordan undervisningen kan gennemføres ud fra formål og læringsmål.

De ikke-bindende dele af læreplanene vil løbende blive evalueret, revideret og udbygget af Ineri-saaviks fagkonsulenter i samarbejde med folkeskolens undervisere. Det er hensigten, at underviserne, efterhånden som de indhøster erfaringer med læreplanen, viderebringer disse sammen med forslag og bemærkninger til fagkonsulenterne, så den løbende kvalitetsudvikling kan ske i et tæt samarbejde med henblik på, at indhøstede erfaringer, ny viden og forskning på området kan komme alle landets elever til gavn.

Struktur og definitioner i læreplanerne

Læreplanerne for de enkelte trin indeholder foruden nærværende *introduktion* med en generel beskrivelse af læreplanernes indhold samt formålet for det pågældende trin og en uddybelse heraf, *faglæreplaner* for de fag og fagområder, der undervises i på det pågældende trin. Hver enkelt faglæreplan indeholder følgende:

A. En *introduktion* indeholdende *fagformålet*, generelle bemærkninger til undervisningen i faget samt en brugsanvisning til læreplanen.

B. Et hovedafsnit indeholdende *læringsmål*, *forslag til undervisningen*, *forslag til evaluering* og *forslag til undervisningsmaterialer* opstillet i 4 spalter.

C. Eventuelle appendiks til faglæreplanen med supplerende vejledende stof.

Det obligatoriske indhold

Trinformål

Ved trinformål forstås det overordnede formål for undervisningen på de enkelte trin. Trinformålene uddyber folkeskolens formål og grundlag og angiver den pædagogiske profil for hvert af folkeskolens tre trin. Trinformålene angiver, på hvilket niveau eleverne forventes at have opnået viden og at beherske grundlæggende færdigheder på tværs af fag og fagområder. Trinformålene er opdelt i fem sideordnede kategorier, der omhandler:

- viden og færdigheder
- personlige kompetencer
- sociale og samfundsmæssige kompetencer
- lærings- og arbejdskompetencer
- elevens fremtidige uddannelses- og erhvervsvalg

Der er således tale om forhold, som det påhviler alle undervisere i samtlige fag at medinddrage i undervisningen. Rækkefølgen i trinformålene er ikke udtryk for en prioritering eller en progression på trinnet.

Fagformål

Ved fagformål forstås formålet med undervisningen inden for de enkelte fag og fagområder omfattende hele skoleforløbet. Fagformålene er opdelt i fire sideordnede kategorier, som er udtryk for fire forskellige synsvinkler inden for de enkelte fag og fagområder, og som omhandler:

- viden og færdigheder
- den personlige dimension
- den sociale dimension
- den kulturelle og samfundsmæssige dimension

Det påhviler underviserne i de enkelte fag og fagområder at tilrettelægge undervisningen ud fra fagformålene. Rækkefølgen i kategorierne er ikke udtryk for en prioritering eller progression, men er et samlet udtryk for, hvad det forventes eleverne opnår af færdigheder, viden og personlig indsigt og udtryksfærdigheder inden for det pågældende fag eller fagområde gennem hele skoleforløbet..

Læringsmål

Ved læringsmål forstås målspecifikationer for de enkelte fag og fagområder, som angiver den viden og de færdigheder, eleverne forventes at have tilegnet sig *ved afslutningen af hvert af de tre trin*. Læringsmålene er opdelt i sideordnede faglige kategorier og danner grundlag for den løbende evaluering samt den afsluttende evaluering ved udgangen af hvert af de tre trin.

Rækkefølgen af kategorierne og de enkelte læringsmål er ikke udtryk for en progression eller prioritering. De udtrykker hvad der skal læres, men ikke hvordan og hvornår på trinnet eller i hvilken rækkefølge. Det påhviler underviserne i de enkelte fag og fagområder at tilrettelægge og evaluere undervisningen ud fra de obligatoriske læringsmål og de lokalt fastsatte læringsmål for fagområdet lokale valg.

Skolebestyrelserne kan udarbejde forslag til kommunalbestyrelsen til tillæg til de centralt fastsatte læringsmål for fagene og fagområderne, eksempelvis læringsmål for arbejdet med lokale dialekter eller andet indhold af lokal betydning. Efter disse tillægs godkendelse i kommunalbestyrelsen, påhviler det underviserne at tilrettelægge undervisningen og evalueringen ud fra både de centralt fastsatte og de lokalt fastsatte læringsmål.

Det vejledende indhold

Forslag til undervisningen

Forslag til undervisningen indeholder undervisningsaktiviteter og -metoder eller undervisningsforløb med udgangspunkt i læringsmålene. Hvor læringsmålene fortæller, hvad eleverne skal lære – altså: *hvad* der skal undervises i – fortæller undervisningsforslagene, *hvordan* der kan undervises i dette.

Til nogle af læringsmålene er anført flere undervisningsforslag, mens andre undervisningsforslag dækker flere læringsmål.

Undervisningsforslagene er hverken dækkende eller fyldestgørende for undervisningen, men skal betragtes som støtte, inspiration og idébank i forbindelse med tilrettelæggelsen af den daglige undervisning.

Forslag til evaluering

Forslag til evaluering omfatter forslag til intern evaluering af elevernes udbytte af den daglige undervisning med udgangspunkt i læringsmålene. Forslagene omfatter både generelle forslag til evaluering af elevernes udbytte af undervisningen og forslag til evaluering med udgangspunkt i konkrete undervisningsmål.

Også for evalueringsforslagene vedkommende gælder det, at der kan være et eller flere forslag til et læringsmål, og et forslag, der dækker flere læringsmål.

Evalueringsforslagene er ikke at betragte som dækkende eller fyldestgørende, men skal udelukkende tjene som støtte, inspiration og idébank i forbindelse med evalueringen af den daglige undervisning.

De i læreplanen foreslåede undervisningsforløb og evalueringsforslag hænger nøje sammen med læringsmålene. Da læringsmålene angiver, hvad eleverne forventes at kunne ved *afslutningen af* trinnet, vil der være brug for, at læreren selv opsætter nogle delmål, underviser i det samme stof flere gange, men på forskellige niveauer, og i det hele taget tilpasser undervisningsforslagene til alderstrinnet og elevernes behov.

Forslag til materialer

Her angives forslag til materialer til undervisningen i faget, til emner inden for faget og til konkrete undervisningsforslag.

Materialeforslagene omfatter både elevbøger, bøger og håndbøger til læreren samt konkrete materialer. For så vidt angår forlagsudgivelser er materialeforslagene ikke udtryk for en kvalitetsvurdering af den enkelte udgivelse, men er at betragte som forslag til de *materialetyper*, der kan bruges i undervisningen.

Appendiks

I appendiks til fagene og fagområderne findes øvrige nyttige informationer, til brug for tilrettelæggelsen af undervisningen. Der er f.eks. forslag til tværfaglige undervisningsforløb, grundordstof i faget dansk, tillæg til læreplanen for grønlandsk om undervisning i skrivning og til læreplanerne for henholdsvis grønlandsk og dansk om grønlandsk for ikke-grønlandsksprogede elever og dansk for dansksprogede elever.

Trinformålet for ældstetrinnet

§ 4. Formålet med undervisningen på ældstetrinnet er, at eleverne opnår forståelse af fagområders, fags og deldiscipliners særlige kendetegn, anvendelsesområder og indbyrdes sammenhæng. Eleverne skal kunne bruge deres opnåede viden og færdigheder hensigtsmæssigt og fleksibelt i forskellige faglige og tværfaglige sammenhænge. Eleverne skal kunne tilegne sig, bearbejde og videreformidle informationer på flere sprog.

Stk. 2. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler og erkender deres personlige og faglige ressourcer samt opnår en realistisk opfattelse af egne muligheder. Eleverne skal blive i stand til at tage ansvar for eget liv og medansvar for andres.

Stk. 3. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne erkender egne og andres forskellige roller og ansvar. Eleverne skal kunne indgå i dialog og fællesskaber med mennesker med forskellig baggrund og være rustet til at løse konflikter i og uden for skolen. Eleverne skal opnå bevidsthed om eget ansvar, egne rettigheder og egne pligter i et demokratisk samfund.

Stk. 4. Undervisningen skal gøre eleverne i stand til at kunne evaluere og løbende revidere egne uddannelses- og erhvervs-mæssige handleplaner, tage medansvar for egen læring og kunne handle for at opnå egne mål.

Stk. 5. Undervisningen skal give eleverne forudsætninger for at vælge et realistisk uddannelses- og erhvervsforløb.

Undervisningen skal fortsat funderes på og til stadighed udvikle elevernes nysgerrighed, videbegærlighed og motivation. Det er her de skal opnå færdighed i på den ene side at kunne afgrænse og specificere og på den anden side at kunne generalisere, samt opnå forståelse af, at de forskellige fag og fagområder har hvert sit særpræg, samtidig med at de hænger sammen. Fragmentering og helhedssyn er fremtrædende faktorer i alle sammenhænge på dette trin.

Undervisningen skal styrke elevernes selvindsigt og selvværd, således at de bliver i stand til at indgå i forskellige sociale sammenhænge og hermed tage ansvar for eget personlige og karrieremæssige liv og til at erkende et medansvar for udviklingen i et demokratisk samfund. På dette alderstrin har eleverne erkendt og forstået, at de selv er en del af et hele, hvor dette at give og tage er grundlæggende elementer i en stadig vekselvirkning.